

Пошук

Цікавість

**Дослідницька
діяльність учнів
на уроках історії
в 5-6 класах НУШ**

Творчість

Розвиток
компетентностей

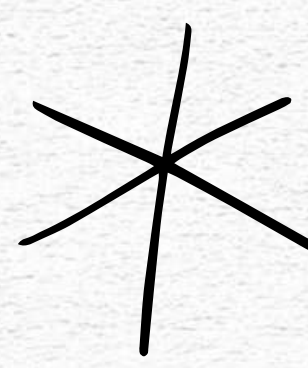
Значення дослідницької діяльності

Важливий аспект навчання, який сприяє розвитку критичного мислення, творчих здібностей, інтересу до минулого та особистісного зростання.

Формування розуміння того, що історія це доказова наука, а не переказ минулого

*Аспекти
організації
дослідницької
діяльності*

**Дослідницька
діяльність -
унікальна
можливість
комплексного
розвитку
компетентностей**

- ☆ **Чітка організація**
- ☆ **Сприятливе навчальне середовище**
- ☆ **Доступ до різноманітних історичних джерел**
- ☆ **Супровід дослідницького процесу вчителем**
- ☆ **Заохочення, оцінювання та рефлексія**
- ☆ **Презентація результатів дослідження**

*Можливі форми
і напрямки
дослідницької
діяльності*

Дослідження історії рідного
краю, населеного пункту,
родини, видатних
особистостей

Вивчення минулого з
допомогою різних
історичних джерел:
письмових, усних,
візуальних, тощо

*Вибір залежить
від вікових
особливостей
учениць/учнів*

Робота з історичними
гіпотезами, питаннями, що
вимагають аналізу,
порівняння, аргументації
тощо

Підготовка презентацій
результатів дослідження у
вигляді есе, проєктів,
мультимедійних продуктів
тощо

2. ЯК ДОСЛІДЖУВАТИ ІСТОРИЧНІ ДЖЕРЕЛА

Кераміка (глиняні вироби) трипільської археологічної культури (с. Більче-Золоте Тернопільської області, 3900–2700 рр. до н. е.)

Акт проголошення незалежності України (1991 р.)

Бібліотека і шкільний музей Харківської приватної жіночої школи (фото 1910-х років)

Відео «Проголошення незалежності України» (тривалість 05 хв 39 с)
<https://cutt.ly/xHPijYb>

3

А К Т ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Виходячи із смертельної небезпеки, яка нависла була над Україною у зв'язку з державним переворотом в СРСР 19-го серпня 1991 року.

— продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні.

— виходячи з права нації на самовизначення, передбаченого статутами ООН та іншими міжнародно-правовими документами та

— здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада урочисто

ПРОГОЛОШУЄ

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ та створення самостійної української держави — УКРАЇНИ.

Територія України є неподільною і недоторкованою.

Відносини на території України мають чинність виключно Конституція і закони України.

Цей акт набуває чинності з моменту його схвалення.

Верховна Рада України

24-го серпня 1991 року.

Робота з історичними джерелами у 5 класі

- вчимо розрізняти види джерел;
- працюємо за пам'ятками для роботи;
- форми роботи і завдання варіюємо залежно від поставлених навчальних цілей.

Пам'ятка для дослідження історичного джерела

1. Уважно розгляньте джерело історичної інформації і встановіть, до якого виду історичних джерел воно належить.
2. Визначте, яку інформацію про минуле повідомляє це історичне джерело.
3. Уявіть, що вам потрібно дослідити запропоноване джерело детальніше:
 - а) поміркуйте й запропонуйте запитання, які варто поставити для більш ґрунтовного дослідження джерела;
 - б) висловте припущення, як і де можна довідатися інформацію про джерело за запропонованими вами запитаннями.
4. Результати своєї роботи представте в класі.

Діємо: практичні завдання

1. Розгляньте пам'ятки давньогрецького вазопису та визначте, чим відрізняються зображені на ілюстраціях жінки.

2. Як сюжети на вазах відображають особливості становища жінок у суспільствах Афин і Спарти?

Жінки в гінекеї, Афіни
(червонофігурний розпис)

Дівчата на спортивних змаганнях,
Спарта
(чорнофігурний розпис)

Мовою документів

Думки античних мудреців про виховання

Надмірне захоплення мусійними науками (література, граматики, філософія, риторика), нестача фізичних вправ призводить до слабкості людини.

Платон

Вільну людину від раба вирізняє можливість вести дозвілля, відпочивати та вміння розпорядитися вільним часом, тобто поєднати приємне з корисним. Для цього їй потрібне навчання музики, щоб уміти грати та вести бесіду про неї.

Арістотель (про навчання музики)

1. Уважно розгляньте ілюстрації та визначте, які знання та вміння здобували учні в афінських школах.

Робота з історичними джерелами у 6 класі

- "збираємо пазли" історії - мінідослідження за допомогою різних видів джерел за чітко визначеним алгоритмом;
- форми роботи і завдання варіюємо залежно від поставлених навчальних цілей та інформаційних можливостей джерел

Робота з гіпотезами, питаннями, які потребують дослідження, у 5 класі

- знайомимо із поняттям фейку/міфу;
- знайомимо із механізмом спростування фейків/міфів;
- практикуємо спростування найпоширеніших фейків/міфів за розробленими алгоритмами дій.

Як спростувати фейк (інструкція)

1. Уважно прочитайте інформаційне повідомлення.
2. Перевірте за допомогою додаткових джерел інформації (довідники, інтернет) достовірність наданої інформації.
3. Визначте, які факти в повідомленні неправдиві.
4. Запропонуйте правильний варіант інформаційного повідомлення.

Підказка! Для того щоб швидко і якісно виконати завдання, зверніть увагу на заголовок повідомлення.

шого президента незалежної України. Варто зазначити, що сліди цього міфу можна знайти навіть на сайтах наукових установ.

Факт чи фейк?

Чи був Михайло Грушевський президентом?

Коло інтересів Михайла Грушевського було широким. У юні роки Михайло Сергійович пробував себе як письменник. Відомо, що свого часу він надрукував оповідання «Бех-аль-Джугур» та «Бідна дівчина».

Протягом життя він написав близько двох тисяч праць з історії, соціології, літератури, етнографії, фольклору, історії розвитку української історичної науки.

Як справжній патріот України Михайло Грушевський брав активну участь у боротьбі за волю України в роки Української революції 1917–1921 рр.: був обраний головою Української Центральної Ради та виступив ініціатором створення Конституції Української Народної Республіки.

Існує версія, що в день прийняття Конституції 29 квітня 1918 р. Михайла Грушевського було обрано президентом Української Народної Республіки.

1. Об'єднайтеся в дослідницькі групи. Проведіть історичне розслідування: за допомогою рубрик «Думки істориків» і «Мовою документів» (с. 106) визначте, чи був насправді М. Грушевський обраний президентом України в 1918 р.
2. Доберіть у наданих авторами підручника джерелах (с. 106) докази, які спростовують міф про президентство М. Грушевського.

ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ЗАПОВІДНИК МІСТА ОСТРОГ

24.08.2020

Михайло Грушевський — перший президент в історії незалежної Української держави

Михайло Грушевський — історик, літературознавець, соціолог, публіцист, письменник, організатор науки, політичний, громадський та державний діяч. Автор 2000 тисяч праць в галузі української й світової історії, історіографії, літератури, соціології, етнографії, археології, спеціальних історичних дисциплін, що збагатили європейську і національну науку. Грушевський «**сполучає в собі дві гігантські творчі постаті — найбільший дослідник тисячолітньої історії України і найбільший творець живої історії — великого відродження України 20 століття**» — без жодного перебільшення сказав про визначного визначного українського академіка відомий літературознавець, укладач антології «Розстріляне відродження» (Париж, 1959) Юрій Лавриненко.

Скриншот сайту Державного історико-культурного заповідника м. Острог (публікація від 24.08.2020 р.)

Робота з гіпотезами, питаннями, які потребують дослідження, у 6 класі

- ставимо проблемні питання/знайомимо з фейками/міфами щодо відповідного історичного часу;
- пропонуємо учням/ученицям діяти самостійно: досліджувати доступну інформацію, добирати аргументи тощо.

Факт чи фейк?

Руїни театру в Херсонесі, спорудженого в першій половині III ст. до н. е. (сучасне фото)

Припускають, що в цьому театрі виступали Сіріск — перший відомий історик на землях України — та «батько історії» Геродот — автор праці «Скіфія», що розповідає про життя народів Північного Причорномор'я.

Виконайте мінідослідження доступних джерел історичної інформації та з'ясуйте, якими доказами оперують прибічники представленої інформації. Які історичні джерела можна залучити для доведення достовірності наведеної гіпотези?

Факт чи фейк?

На старовинному малюнку зображено одну з найвидатніших інженерних споруд давнього Рима — **Колізей**. Це було улюблене місце відпочинку давніх римлян — тут влаштовували гладіаторські бої. Але на малюнку бачимо зображення морського бою в Колізеї. Попрацюйте з додатковими джерелами інформації та перевірте, чи правдивим є подане зображення, чи це плід уяви автора.

- ### Як спростувати фейк (інструкція)
1. Уважно прочитайте інформаційне повідомлення.
 2. Перевірте за допомогою додаткових джерел інформації (довідники, інтернет) достовірність наданої інформації.
 3. Визначте, які факти в повідомленні неправдиві.
 4. Запропонуйте правильний варіант інформаційного повідомлення.
- Підказка!** Для того щоб швидко і якісно виконати завдання, зверніть увагу на заголовок повідомлення.

Дослідження історії у 5 класі

- найпростіші дослідження одиночних об'єктів за визначеними алгоритмами (пам'ятками) дій у супроводі вчителя;
- вчимо презентувати результати дослідження у різний спосіб.

1. Вправа «Історія з історіями». Поясніть, як ви розумієте запропоновані вислови. Які з них можна використати під час розповідей про історичні події? Складіть речення з кожним із висловів:

а) Вписати в історію золотими літерами.

б) Увійти в історію.

в) Влипнути в історію.

2. Творчий проєкт «Історія родини». Створіть спільно з дорослими членами родини або близькими вам людьми творчий проєкт «Моє родове дерево». Скористайтесь інструкцією в QR-коді. Представте свій проєкт у класі.

<https://cutt.ly/nZfMtaL>

2. ПАМ'ЯТКИ ІСТОРІЇ РІДНОГО КРАЮ

Діємо: практичні завдання

Виконайте мінідослідження «Пам'ятки історії мого рідного міста (села)»: оберіть пам'ятку історії чи пам'ятник, що є у вашому населеному пункті, та опишіть її/його за поданим нижче планом. Представте результат своєї роботи у класі в довільній формі (розповідь, презентація тощо).

Як дослідити історичну пам'ятку

1. Що це за пам'ятка? До якої групи вона належить?
2. Де вона розташована?
3. Коли було створено пам'ятку? (Вкажіть століття або точну дату, якщо її можна встановити).
4. Яким подіям у минулому чи історичним діячам присвячена пам'ятка? Що вона засвідчує?
5. Хто створив пам'ятку? (Вкажіть ім'я архітектора, художника, скульптора, інженера).
6. Які елементи пам'ятки дають змогу отримати інформацію про минуле?
7. Історію і культуру якого народу чи народів відображає пам'ятка?
8. Яку інформацію про історію українського народу (або інших народів) можна довідатися за допомогою пам'ятки?
9. Яких заходів вживають громадськість і держава для збереження пам'ятки?

Дослідження історії у 6 класі

- закріплюємо навички найпростіших комплексних досліджень за визначеними алгоритмами (пам'ятками) дій у супроводі вчителя;
- вчимо презентувати результати дослідження у різний спосіб.

2. Бурхлива діяльність Юлія Цезаря зачепила й українські простори. За крилатим висловом визначте, які історичні події «заховані» в колажі.

Прийшов,
побачив,
переміг!

Дізнайтеся, які ще вживані нині крилаті вислови походять від часів діяльності Юлія Цезаря.

Історичне порівняння

Об'єднайтеся в дослідницькі групи та виконайте завдання.

1. Прочитайте історичні довідки про трипільську і середньостогівську археологічні культури.
2. Зіставте особливості життя носіїв трипільської і середньостогівської культур і визначте, що між ними спільного, а що — відмінного.

План дослідження

1. Час існування та територія розселення.
2. Головне заняття носіїв культури.
3. Матеріали для виготовлення предметів побуту і знарядь праці.
4. Особливості кераміки.
5. Спосіб життя.
6. Релігійні уявлення.

Діємо: практичні завдання

Працюючи з текстом підручника (§ 40–41), історичними джерелами, додатковими джерелами інформації, виконайте завдання:

Випишіть головні характеристики господарського, суспільного та культурного життя кіммерійців і скіфів до накресленої в зошиті таблиці.

Характеристика	Кіммерійці	Скіфи
Походження		
Час перебування на теренах України		
Заняття		
Особливості культури		
Характер відносин із сусідами		
Збережені пам'ятки		

Творчі проєкти як можливість самостійного дослідження у 5 класі

- створюємо пізнавальну ситуацію пошуку;
- учні діють за власним або запропонованим алгоритмом;
- обов'язковими є створення і презентація готового проєкту

Читаємо й розуміємо

Від появи людини минули мільйони років. За цей час життя людини неімовірно змінилося. Ви зможете в цьому переконатися, здійснивши мандрівку в історичному часі, під час якої будете навчатися складати мапу думок. Перша зупинка нашої мандрівки — «Первісна доба».

Опрацюйте навчальний текст параграфа 22 і виконайте завдання:

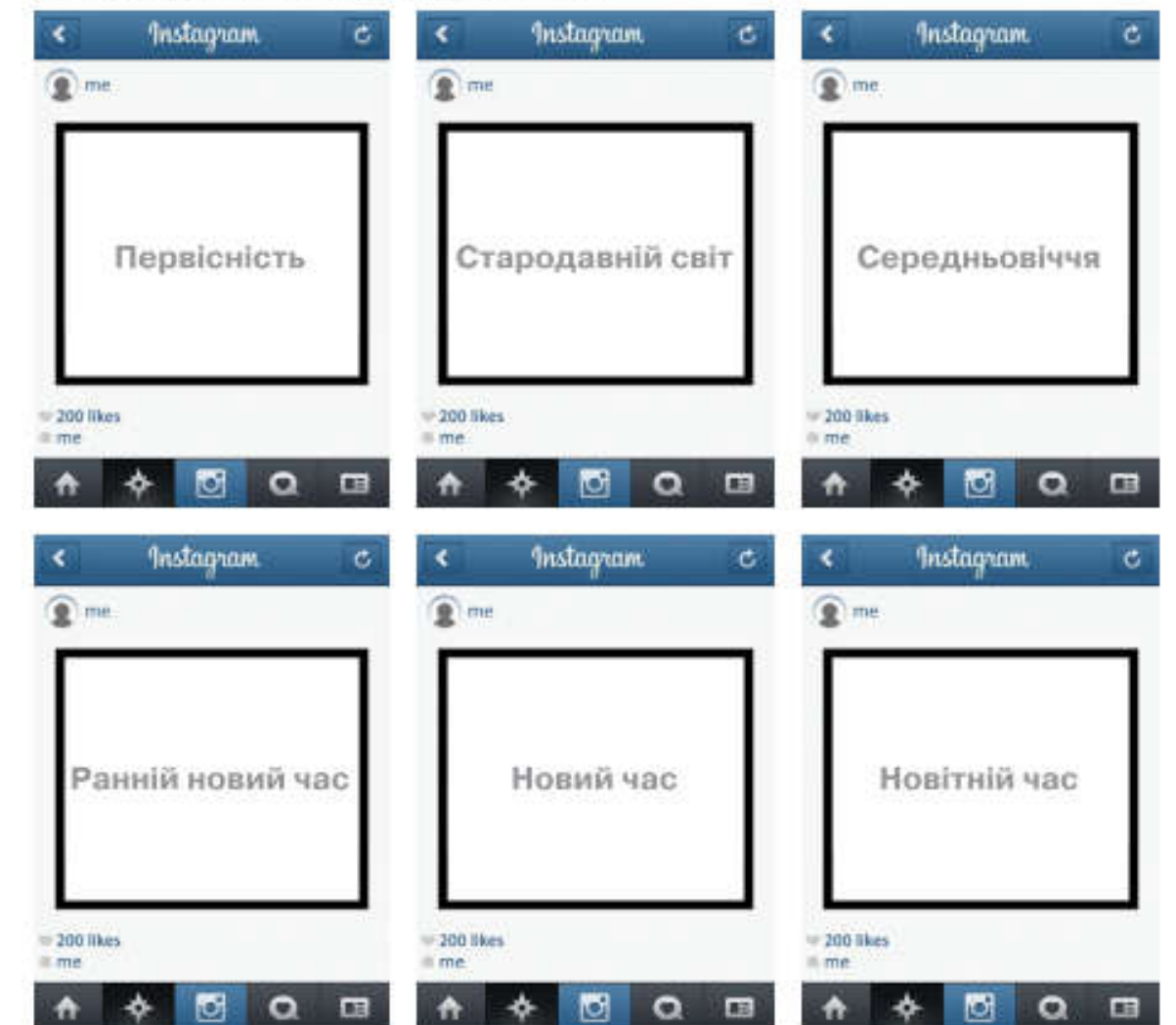
1. Об'єднайтеся в дослідницькі групи для роботи з матеріалами параграфа.
2. Складіть за інструкцією (с. 122) мапу думок «Первісна доба».

Приклад мапи думок «Історична епоха»

3. Інстаграм-галерея пам'яток культури

Уявіть, що ви здійснили туристичну мандрівку, під час якої ознайомилися з пам'ятками художньої культури різних історичних епох. Підготуйте фотозвіт про свою екскурсію: виріжте фото пам'яток (додаток на с. 95 зошита) й уклейте їх в інстаграм-рамки.

Творчі проєкти як можливість самостійного дослідження у 6 класі

- створюємо пізнавальну ситуацію пошуку;
- учні діють за власним або запропонованим алгоритмом;
- обов'язковими є створення і презентація готового проєкту

Віртуальна екскурсія

За допомогою маркерів-підказок проведіть екскурсію грецьким полісом. Значення невідомих вам понять — підписів на малюнку дізнайтеся з додаткових джерел (словники, інтернет-довідник).

Давньогрецький поліс (реконструкція)

Види творчих проєктів:

лепбук, спільна презентація, візитівка

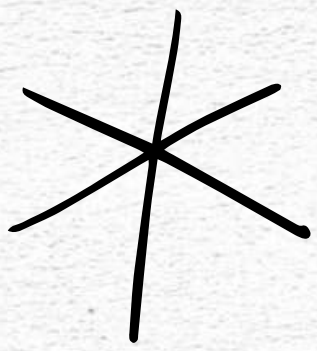
пам'ятки/діяча,

віртуальні екскурсії із залученням ІКТ,

туристичний путівник, майстерня гугл-дудл,

історичний портрет, сторінка діяча/діячки в

соціальних мережах та ін.

*На що звернути
увагу під час
оцінювання*

*Обов'язково враховуємо
вікові та індивідуальні
особливості учнів/учениць*

**Змістовність - ступінь відповідності
темі дослідження та поставленим
завданням**

**Якість роботи - добір учнями/ученицями
історичної інформації, її аналіз та
інтерпретація**

Структурованість і логічність дослідження

**Оформлення - зовнішня якість
оформлення дослідницького проєкту**

**Презентація результатів
дослідження**